

GELOOFSVRAGEN

Vraag het aan Theo

Erik DE SMET

- Pas in tweede eeuw verving de zondag de sabbat
- De inhoud is dubbel: samen eucharistie vieren en rusten

Rust op de sabbat (zaterdag) is het derde van de tien geboden. In de joodse godsdienst is die dag nog altijd bedoeld voor het gebed en het gezin: „Zes dagen kunt u werken en alle arbeid verrichten. Maar de zevende dag is de sabbat voor de Heer uw God. Dan zult u geen enkele arbeid verrichten: uzelf niet, uw zoon niet, uw dochter niet, uw slaaf niet, uw slavin niet, uw dieren niet, evenmin als de vreemdeling die bij u woont” (Exodus 20).

Allengs groeiden in het jodendom almaar meer voorschriften met betrekking tot de sabbat. Daartegen reageerde Jezus: „De sabbat is er voor de mens en niet de mens voor de sabbat” (Marcus, 2, 23-37). De sabbatsrust is dus geen absoluut gegeven, hij is gemaakt opdat de mens kan leven.

Nergens in het Nieuwe Testament lees je dat de sabbat (zaterdag) vervangen wordt door de zondag. In de tweede eeuw,

toen in de Kerk de breuk met het jodendom voltrokken was, verplaatste de wekelijkse rustdag zich naar de eerste dag van de week, de zondag, de dag dat Christus was verzezen. Bisschop Ignatius van Antiochië schreef omstreeks het jaar 115 dat de oude ordening was vervangen door een nieuwe verwachting en dat niet langer de sabbat diende onderhouden te worden, maar wel de zondag, als de dag des Heren.

Tijdens de eerste eeuwen werden in diverse kerkgemeenschappen echter nog lange tijd zowel de zaterdag als de zondag geheiligd. Op 7 maart 321 vaardigde de tot het christendom bekeerde Romeinse keizer Constantijn een decreet uit waardoor de zondag een rustdag werd in het hele rijk. Ons woord ‘zondag’ verwijst overigens naar de dag die tijdens de Romeinse tijd gewijd was aan de zon.

Wat houdt de zondagsrust dan in? Het eerste gebod van de Kerk, zoals oudere lezers het wellicht nog leerden, droeg de gelovige op om op zondagen en op verplichte feestdagen de mis bij te wonen evenals de zondagsrust te onderhouden. De catechismus van 1993 bewaart dat dubbele schema. De zondag is „de vervulling van de sabbat”, wat bestaat uit de zondagsplicht vervullen

„Heilig steeds de dag des Heren”, luidt het derde van de tien geboden. Maar wat houdt dat gebod in? En is de zondagsplicht, zoals velen die eertijds kregen ingeprint, vandaag nog van tel?

en het zich onthouden van „werken en bezigheden die een beletsel zijn voor de eredienst”.

Bij dat eerste ligt de nadruk op het gemeenschappelijk vieren van de eucharistie. Indien er door de afwezigheid van een gewijde bedienaar of wegens een andere reden geen mogelijkheid is om eucharistie te vieren, wordt de liturgie van het woord aanbevolen, in de parochiekerk of in een andere gewijde plaats. Is ook dat niet mogelijk (we denken aan gebieden in Afrika of Azië waar weinig kerkgebouwen zijn), dan is het aangeraden in groepen van gezinnen gezamenlijk te bidden.

Waarom zouden we op de dag des Heren niet meer plaats inruimen voor het delen?

Een bijzondere kwestie is het zich onthouden van werk. Dat gebod wordt in onze buurlanden opmerkelijk anders geïnterpreteerd. Bij ons is er het recente fenomeen van koopzondagen en zijn op toeristische plaatsen de winkels open. Vroeger waren in de dorpen de kruideniers op zondag open om de landbouwers de gelegenheid te geven inkopen

te doen na de zondagsdienst. In Duitsland zijn 's zondags de meeste handelszaken gesloten, in streng protestantse Nederlandse dorpen ook de cafés. Zelfs de website van het Nederlandse *Reformatorisch Dagblad* is niet te raadplegen.

In 1998 wees Johannes-Paulus II in de apostolische brief *Dies Domini* op de grote verscheidenheid van situaties om andere accenten te leggen. Hij bestempelde de zondagsviering als „een erfgoed aan menselijke waarden”. De zondag beleven is dus ook getuigen en verkondigen, waarbij de zondag de ‘dag van de solidariteit’ wordt. „Waarom zou men op de dag des Heren, geen grotere plaats inruimen voor het delen?”, opperde de paus. „Mensen die alleen zijn te eten vragen, zieken bezoeken, een uur vrijmaken voor vrijwilligerswerk of solidariteitsactiviteiten, dat zou vast en zeker een manier zijn om in het leven van die mensen de liefde van Christus, die ontvangen wordt aan de eucharistische tafel, te brengen.”

Reacties op deze bijdrage en nieuwe vragen voor de rubriek zijn welkom bij *Kerk & Leven* • Vraag het aan Theo, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen of via geloofsvragen@kerknet.be.

Mgr. Podvin tegen euthanasie

„Neen tegen therapeutische hardnekkigheid, neen tegen euthanasie. Ja aan de ontwikkeling van een kwalitatief aanbod van palliatieve zorg.” Dat schrijft mgr. Bernard Podvin, woordvoerder van de Franse bisschoppen. Met hun verklaring *Het einde van het leven. Voor solidariteit en broederlijkheid* van 16 januari mengen de Franse bisschoppen zich in het publieke debat dat François Hollande lanceerde. De Franse president is op zoek naar een ruimer draagvlak voor een wet die actieve euthanasie mogelijk maakt bij terminaal zieke patiënten. De huidige Wet-Leonetti uit 2005 die passieve euthanasie toelaat, is net bedoeld om actieve euthanasie tegen te gaan, maar ook om therapeutische hardnekkigheid te voorkomen.

Benedictus XVI tegen pedofielen

Emeritus paus Benedictus zette in 2011 260 en in 2012 124 priesters uit hun ambt wegens seksueel misbruik van minderjarigen. Dat blijkt uit een Vaticaans document dat voorgelegd werd aan de VN-commissie voor de rechten van het kind, bij dewelke de Heilige Stoel verantwoording moest komen afleggen voor zijn aanpak van seksueel misbruik.

Paus Franciscus: geen genade

In een reactie op de publicatie van de cijfers van het aantal ontslagen priesters (hierboven), noemde paus Franciscus de misbruikscrisis nog eens „de schande van de Kerk”. Volgens mgr. Scicluna, die zich onder paus Benedictus XVI over misbruikzaken boog, zal de huidige paus ook hard optreden tegen pedofiele priesters. Scicluna: „Zijn evangelie van genade is erg belangrijk, maar is geen goedkope genade.”

Paus bezorgd om Syriërs in Europa

Paus Franciscus stelde mgr. Basile Georges Casmoussa, emeritus aartsbisschop van Mossul in Irak, aan als apostolische visitator voor de Syriërs die naar West-Europa emigreerden. Met dit initiatief versterkt de paus de pastorale zorg voor Syrische katholieke gelovigen. Casmoussa studeerde sociale wetenschappen aan de KU Leuven. (IVH)

Advertentie

GOEDKOOPSTE in zijn assortiment

Everyday belegen gouda sneden ± 500 g

€ 6,30/kg

colruyt laagste prijzen

‘Werd iedereen maar zo oud als ik’

Oudste Antwerpenaar José HEYRMAN (105) komt nog altijd graag onder de mensen

Jozefien VAN HUFFEL

„Gij, jij zijt precies een vliegende frakske.” Dat zei een buurvrouw ooit tegen José Heyrman, toen in de tachtig. „Mama was altijd in de weer. Ze had weer eens geen tijd voor een kop koffie”, lacht dochter Lina De Keuster. Heyrman is nu 105 en vliegen doet ze niet meer. „Maar ik kom graag buiten, om te gaan eten bijvoorbeeld, en wil volk over de vloer. Anders is het zo dood.”

Als oudste inwoner van de stad Antwerpen woont Heyrman al een eeuw in de Sint-Annaparochie op Linkeroever. Ze is de overbuur van drukkerij Halewijn en van de redactie van *KERK & leven*. „Ik herinner me Sint-Anneke als een dorp. Vóór ik geboren werd, was mijn vader hier onderwijzer, koster en organist. Als hij een begrafenis moest spelen, was er geen les”, zegt ze. Haar vader werd overgeplaatst, maar nadat hij stierf, keerde het gezin terug. „En ik wilde nooit meer weg, net als mijn dochters nu.”

Heyrman zag het dorp groeien. Als meisje was ze onder meer lid van de kajotsters. „Met de overzetboot gingen we in Antwerpen naar het theater of de bioscoop. Sommige meisjes hadden daar geen geld voor, maar dan betaal-

Toen José Heyrman vorige maand verjaarde, kreeg ze heel wat bezoekers en journalisten over de vloer. © Jozefien Van Huffel

de mijnheer pastoor”, zegt ze. „Een keer waren we te laat voor de boot terug. Met een kleine motorsloep voeren we de Schelde over, doodsbang natuurlijk.”

Ze werkte een tijd als bibliothecaresse. „Ik liep de zolen van mijn schoenen om de bibliotheek hier te behouden”, zegt ze. „Ik las ook veel, zodat ik de mensen iets kon vertellen over de boeken.”

Heyrman leerde haar echtgenoot kennen toen ze allebei voor de post werkten. In dezelfde pe-

riode, aan het einde van de Tweede Wereldoorlog, werd het huis van het gezin getroffen door een bombardement en kwam haar moeder om. „We waren alles kwijt. En terwijl we in de kerk zaten voor de begrafenis, hoorden we overal schoten en gedonder.”

Opnieuw beginnen

Nad e oorlog werd de parochie toegewezen aan de paters dominicanen, die er *KERK & leven* opstartten. José Heyrman

trouwde en kreeg twee dochters. Jarenlang was ze wijkmeesteres voor de KAV. Iedere pasgeborene in de wijk bezocht ze met een lakentje en een dekentje. „Intussen kwam er steeds meer hoogbouw. Het prachtige uitzicht uit onze jeugd verdween helemaal.”

In het huis van Heyrman komt nog geregeld een groep buurtbewoners samen. Het zijn ouderen, maar 105 zijn ze voorlopig nog niet. „Ik zou willen dat iedereen zo oud werd als ik. Ik zou dat echt plezant vinden”, zegt Heyrman. „Ik heb een opgewekt karakter. Als je een droevige dag hebt, dan moet je morgen gewoon opnieuw beginnen.”

Vorig jaar was Heyrmans gezondheid even minder goed. Sindsdien slaapt ze op de benedenverdieping. „Maar ik oefen met de kinesiste zodat ik weer naar boven kan”, zegt ze vastberaden. „Ik raak die trap wel op. Ik heb trouwens nog veel werk.”

Ze verwijst naar het Antwerpse project om in het najaar van 2014 drijvende pontons over de Schelde te leggen, net zoals tijdens Wereldoorlog I. „Als kind wandelde ik er over. Nu wil de burgemeester dat ik de pontons samen met hem inwendel. Zie je, ik heb nog veel werk.”